

Сайтът Държавна сигурност.com представя **част 2** за източногерманската тайна полиция ЩАЗИ.

В [част 1](#) беше представена историята, структурата и числения състав на Министерството на държавната сигурност на ГДР.

Част 2 е посветена на Главното разузнавателно управление и неговите агенти, проникнали до най-висшите нива на политическия и обществения живот в тогавашната ФРГ.

Елитът на чекистите

В структурата на ЩАЗИ едно звено се ползва с особен и привилегирован статут, а служителите му – възприемащи се като "елит" – често будят завист у останалите чекисти от Министерството на държавната сигурност. Това е Главното разузнавателно управление (HVA), външното разузнаване на ГДР. Освен обичайният политически, военен, икономически и технологичен шпионаж, в заниманията му влизат контраузнавателни операции и "активни мероприятия" (включително саботаж) срещу западния свят.

⋮

По обясними причини НВА концентрира вниманието си върху ФРГ и Западен Берлин, които в ЩАЗИ наричат "оперативната област". Но източногерманските шпиони проникват и в централата на НАТО, в институциите на Европейската общност (Европейската комисия, Европейския парламент), вербуват агенти във Великобритания, Швеция, Австрия, Дания и др. В Съединените американски щати ЩАЗИ почти не развива дейност, Америка си остава запазена територия за по-големия брат КГБ.

Към 1989 г. в **НВА работят близо 3 800 щатни служители**, от които около 2 400 професионални офицери и подофицери и 670 офицери за специални операции. Според статистиката от днешната служба за архивите, на отчет във външното разузнаване се водят и 700 щатни секретни сътрудници. Броят на неофициалните сътрудници не може да бъде точно изчислен, тъй като в първите месеци след падането на Стената значителна част от документацията на разузнаването е унищожена. Службата за архивите на ЩАЗИ преценява, че през 1989 г. НВА е разполагало с **11 500 нещатни агенти**, граждани на ГДР и ФРГ. Според някои учени бройката е доста по-висока. Изследователят Хубертус Кнабе, директор на мемориалния комплекс в бившия затвор на ЩАЗИ в берлинския район Хоеншонхаузен, посочва, че за целия период на Студената война мрежата от информатори и неофициални сътрудници в Западна Германия е обхващала между 20 000 и 30 000 души.

Външното разузнаване на ГДР се заражда през 1951 г. под маскировката Институт за икономическо изследване към външното министерство в Берлин. През 1953 г. службата е прехвърлена към новосформираното Министерство на държавната сигурност (ЩАЗИ). Оттогава НВА се управлява от **ген. Маркус Волф**, който е пенсиониран през 1986 г. В последните години разузнаването оглавява ген. Вернер Гросман.

Волф, кукловодът без лице

За мнозина германци и чужденци първото име, което им идва наум във връзка с ЩАЗИ, е това на Маркус (Миша) Волф. Личността на дългогодишния шеф на НВА възплава по гротесков начин едни от най-циничните аспекти на комунистическата диктатура. Волф е човекът, който в продължение на 34 години отговаря за безброй престъпни и унизяващи човешкото достойнство акции, но това не му попречи след Обединението да се обяви за жертва на режима.

Волф се ражда през 1923 г. като син на комунистическия активист, лекар и писател Фридрих Волф. Подгонено от нацистите, през 30-те семейството се установява в Съветския съюз. Маркус учи във Висшето училище по самолетостроене, после и в партийната школа към Изпълкома на Коминтерна. През войната работи като редактор и говорител на излъчващото от Москва Германско народно радио.

През 1945 г. Волф се връща в Германия и под името "Михаел Щорм" става журналист в радио Берлин, отразява и Нюрнбергския процес. След основаването на ГДР за две години е дипломат в посолството в Москва. От 1951 г. участва в изграждането на разузнаването. През 1956 г. е произведен в чин генерал-майор и става първи зам.-министър на държавната сигурност.

Повече от две десетилетия ликът му е неизвестен на Запад, а в шпионските централи за "мъжа без лице" се носят легенди. Благодарение на агентите си Волф знае немало от тайните на политическия, икономическия и културния елит във ФРГ. Под негово ръководство НВА внедрява агенти във всички политически партии (вкл. и в консервативния ХДС), в канцлерството и в министерствата в Бон, в студентските движения, пацифистките групи, в църквата, в организации като "Амнести интернешънъл" и др.

През 1979 г. избягал офицер от НВА идентифицира пред западното разузнаване БНД лицето му по снимка от шведските служби. Снимката, показваща Волф на пазар в Стокхолм, излиза в списание "Шпигел". Фотограф от друго списание, "Щерн", успява да направи още една конспиративна снимка на тайния шеф, но негативът мистериозно изчезва от редакцията на изданието.

През 1986 г. достигналият чин генерал-полковник Волф е пенсиониран от ЩАЗИ по собствено желание. В края на ГДР функционерът, който притежава и съветски паспорт, се опитва да яхне новата вълна и да направи политическа кариера. Волф излиза дори пред многохилядния митинг на 4 ноември 1989 г. в Берлин и се обявява за реформи, наред с признаване заслугите на хората от ЩАЗИ. Освиркан е гръмко от множеството.

Малко преди Обединението през 1990 г. Волф бяга през Австрия в СССР, опасявайки

Написано от Драгомир Иванов
Понеделник, 18 Април 2011 22:04

се от арест. В Москва, както свидетелства вестник "Ди цайт", той живее като функционер, разполага със служебна лимузина ЗИЛ и шофьор. След неуспелия пуч на КГБ срещу Горбачов Волф търси убежище в Австрия, по-късно в спомените си разказва, че отказал даже предложение от ЦРУ да се скрие в Америка. Най-накрая се предава на германските власти и е изправен на съд за държавна измяна. Осъден е на 6 години, но Конституционният съд отменя присъдата, с мотива, че е извършвал шпионаж по поръчение на суверенна тогава държава (ГДР).

През това време написва мемоарите си "Човек без лице" (на български: "Супершпионин", 1998 г.), в които се представя за дисидент и жертва на режима на Хонекер. Според собствената си версия бил уволнен от ЩАЗИ, защото станал неудобен заради реформаторските си възгледи. През 1996 г. Волф подава молба за виза за САЩ, но американците му отказват с обяснението, че "има терористично минало". През 1997 г. е осъден условно на 2 години затвор заради насилствено отнемане на свободата, принуда и нанасяне на телесни вреди в четири случая. В края на живота си живее в Берлин, търсен е от много журналисти и изследователи, пред които неизменно повтаря, че осъзнавал грешките на режима, но не е виновен за нито едно престъпление.

В интервю за бившия партийен орган "Нойес Дойчланд" от февруари 2007 г. например казва: "В края на социализма - край, който смятам за временен - еднозначно и без украса трябва да кажем, че това е тежко поражение с много последици, които по никакъв начин не оспорват моя дял в тая работа. Но въпреки това съм благодарен на съдбата, че бях на страната на социализма в обществените борби през ХХ век...".

Миша Волф умира в съня си на 9 срещу 10 ноември 2006 г. (годишнината от падането на Стената). На помпозното му погребение присъстват мнозина функционери от някогашната ГДР, а в словото си посланикът на Русия Владимир Котьонов казва: "Германия загуби един от най-добрите си синове, Русия един от най-добрите си приятели".

Методът "Ромео"

Написано от Драгомир Иванов
Понеделник, 18 Април 2011 22:04

Волф въвежда един от най-перфидните и успешни методи за вербуване на агенти. Осъзнавайки нарушения числен баланс между половете след войната, той нарежда да се подготвят специално подбрани мъже, които да съблазняват секретарки във ФРГ. В капана на тези "Ромео-агенти" попадат предварително набелязани от ЩАЗИ млади, неомъжени западногерманки, работещи в канцелариите и бюрата на политици, депутати, висши държавни служители. Очаровани от професионалните съблазнителни от изток, те споделят подробности и тайни от работата си, изнасят секретни документи, шпионират колегите си.

Нерядко се стига и до сключване на брак, разбира се, фиктивен. Първите успехи датират от 50-те години (тогава западногерманското контраразузнаване BfV все още няма ефикасни механизми срещу източните агенти), но масовата употреба на метода настъпва през 60-те и 70-те.

Според изследователя Х. Кнабе Волф бил толкова впечатлен от резултатите, че през 1970-а поръчал подробен анализ, за да се усъвършенства практиката. В книгата "Подкопаната република. ЩАЗИ на Запад" (2001) Кнабе цитира и своеобразните "поръчки" за потенциални ромеовци: наред с физическите изисквания кандидатите трябвало да са в състояние "продължително време да работят по женска линия и в интимното обслужване". В мемоарите си Волф отрича целенасочено да е изпращал подобни агенти, но йезуитски посочва, че на командированите шпиони не било забранено да завързват връзки.

Шефът на разузнаването все пак признава за отделни случаи, например секретарката на Ханс Глобке, държавен секретар при Аденауер, към която през 50-те години е бил активиран агентът "Астор", хамбургски брокер на недвижими имоти. През 1957 г. друг служител ЩАЗИ омайва и вербува секретарка от финансовото министерство в Бон (заведена под псевдоним "Щнайдер"). Тя се преместила на работа в канцлерството, а когато след време напуска, на нейно място дошла сестра ѝ, вербувана от нея.

Дълго време ЩАЗИ снабдява агентите си прелъстителни с документи на действителни личности, но които вече не живеят във ФРГ. В средата на 70-те западното контраразузнаване разкрива трика и в хода на операцията "Записване" са арестувани секретарките от християндемократическата партия ХДС Йохана Крес, Урсула Хьофс и Хелге Бергер. Опасявайки се от нови разкрития, Волф изтегля в ГДР останалите си къртици в ХДС, чийто интимни партньори са служители на ЩАЗИ с двойна самоличност - сред тях Инге Голиат, секретарка на външнополитическия говорител на партията, и Кристел Брошей, помощничка на един от партийните лидери.

Написано от Драгомир Иванов
Понеделник, 18 Април 2011 22:04

През 1979 г. в ГДР бяга и Урсел Лоренцен, секретарка в централата на НАТО в Брюксел, която през 60-те е вербувана от агента Дитер Вил. Други нейни колежки, прелъстени по поръчение на ЩАЗИ, са Герда Шрьотер (секретарка във външното министерство в Бон), Маргарете Лубих (референтка в министерството на отбраната, по-късно и в НАТО), Егон Щрефлер (сътрудничка в щаба по планирането във военното министерство).

В много от случаите дамите така и не узнават истинската самоличност на прелъстителя, а интимните отношения прекъсват, след като шпионската дейност е разкрита. Някои от жените десетилетия наред не могат да преодолеят психологическата травма, че чувствата им са били брутално използвани.

Шпионинът до Бранд

Една от аферите на ЩАЗИ води до оставката на западногерманския канцлер Вили Бранд през 1974 г. Главно действащо лице е роденият през 1927 г. **Гюнтер Гийом**.

Син на музикант, след войната той работи като фотограф и журналист в Източен Берлин, където през 50-те е вербуван от ЩАЗИ. Няколко години е обучаван за бъдещите си задачи във ФРГ, заедно със съпругата си Кристел, също агент на НВА.

През 1956 г. се заселва на запад и отваря магазин за кафе във Франкфурт на Майн. Гийом се записва в социалдемократическата партия (ГСДП), а жена му става секретарка в местната партийна организация.

През 60-те Гийом вече е партиен функционер, а организационният му талант е забелязан от партийното ръководство.

През 1969 г. той ръководи предизборната кампания на министъра на транспорта Георг Лебер, който след изборите го препоръчва за работа в канцлерството. Заради всеотдайността си през 1972-а се издига до личен сътрудник на канцлера Вили Бранд, придружава го дори и през отпуските.

Гийом има достъп до най-секретните документи, присъства на разговорите на канцлера в най-тесен кръг, знае подробности от личния му живот. Западногерманското разузнаване отдавна подозира Гийом в шпионаж, но не може да събере убедителни доказателства. Разкриването се случва по-скоро случайно.

Още през 50-те ЩАЗИ изпраща на агентите си зад граница шифровани радиограми за рождените им дни и други лични празници, такива получава и семейството на Гийом. През 1973 г. на един от усърдните контраразузнавачи му хрумва да съпостави датите от телеграмите с личните данни на Гийом и така подозренията придобиват завършен вид. През май с.г. службите информират вътрешния министър Геншер, той - Бранд, но канцлерът подценява заформящия се скандал. Решено е на първо време Гийом да запази поста си, докато главната прокуратура не подготви цялото обвинение.

Гийом е арестуван на 25 април 1974 г. в дома си, а при ареста произнася думите: "Аз съм гражданин на ГДР и неин офицер. Имайте респект към това!". Следващата година е осъден за държавна измяна на 13 години, а съпругата му - на 8 години затвор. При размяна на агенти през 1981 г. е предаден на ГДР, там е посрещнат с висши почести като "разузнавач на мира" (евфемизъм, използван масово от режима; след промените Волф и компания често прикриват с него престъпленията на ЩАЗИ).

Гийом е произведен в чин полковник от ЩАЗИ (съпругата му става подполковник), радва се на държавни награди, взема и докторска титла от Висшата школа на ЩАЗИ в Потсдам. Умира през 1995 г. като Гюнтер Брьол.

Написано от Драгомир Иванов
Понеделник, 18 Април 2011 22:04

За Вили Бранд обаче аферата приключва трагично. Разкриването на източния шпионин заварва Нобеловия лауреат (архитект на "новата източна политика" и затоплянето на отношенията с ГДР) поразен от все по-чести депресии, болести и проблеми с алкохола. В социалдемократическата партия се опасяват, че Бранд няма да издържи на медийната кампания, в която се появяват нови и нови подробности от личен характер, за които се предполага, че вече са издадени от Гийом на изток. Бранд поема политическата отговорност и през май 1974 г. подава оставка.

Парадоксът е, че един от топагентите на ГДР сваля всъщност канцлера, от който Източен Берлин има най-голяма полза. След промените Маркус Волф заявява, че никой никога не е имал намерение да събори Бранд, а оставката му била възприета в ЩАЗИ като голям проблем.

Перлата от Пулах

Показателна е и историята на **д-р Габриеле Гаст**, директор на изследователската дейност в западногерманското разузнаване БНД в Пулах, Бавария. Гаст, смятана за перла в каталога на Волф, работи за ЩАЗИ близо две десетилетия. Политолог по образование, в младежките си години тя членува в консервативния ХДС и пише дисертация за политическата роля на жените в ГДР. През 1968 г. по време на учебното си пътуване на изток се запознава с офицера от ЩАЗИ за специални поръчения Карл-Хайнц Шнайдер, един от армията ромеовци. Току-що скъсала с дългогодишното си гадже, Гаст (описвана като еманципирана интелектуалка) се впуска в любовна авантюра със Шнайдер и приема предложението за сътрудничество.

Оттам нататък ЩАЗИ организира привидното щастие на двойката - срещи в идилични курорти, буйни пиршества, приятни разговори в компания отбрани офицери. През 1973 г. Гаст постъпва в БНД и скоро оправдава доверието на източните генерали. Агентката (с псевдоними "Гизела" и "Лайнфелдер") доставя документи с най-строг гриф на секретност, в това число и разузнавателните сводки, изготвяни за канцлера, сведения от обмена в НАТО, информации от британски, американски, белгийски служби и др. Гаст се превръща в пламенна комунистка, през 1986 г. дори постъпва в партията на Хонекер.

През 1990 г. е издадена от бившия полковник от ЩАЗИ Карл-Кристоф Гросман, който съобщава на западните служби имената на най-важните агенти на НВА, чийто лични дела са унищожени около падането на Стената. Съдена е за измяна и получава присъда от 6 години и 9 месеца. Излежава 3 години и половина, след което остатъкът е заменен с условна присъда и тя е освободена през 1994 г. После Гаст работи в архитектурно бюро.

През 1996 г. тя написва книга, в която разказва историята си през призмата на жена, измамена от безскрупулните мъже в света на тайните служби. Шпионската си дейност определя като "наказуема, но не и криминална". Гаст разчиства сметките си както с Волф, така и със своя любим Шнайдер. От затвора си кореспондира с Волф, след това в лични разговори се опитва да разбере от него дали е била просто "болче в машината, само едно фактическо средство за целта". Според Гаст бившият шпионски шеф така и не могъл да й отговори.

От архивите на ЩАЗИ узнава, че някогашният ѝ любовник я е лъгал през цялото време, дори влюбването му било инсценировка. В затвора не получава никаква вест от него, Шнайдер не отвърща и на молбата ѝ да се грижи за осиновеното ѝ дете. След затвора се среща с него, за да чуе директно - всичко било измама и лъжа. Гаст се среща и с "предателя" Гросман, който - засрамен - ѝ предложил пари, за да изкупи вината си.

Къртицата в НАТО

В ЩАЗИ са били наясно и с нещата от кухнята на Северноатлантическия пакт. В централата на алианса в Брюксел е внедрен икономистът Райнер Руп ("Топаз"), вербуван в края на 60-те. Руп привлича вниманието на ЩАЗИ като студент, типичен представител на ляворадикалните бунтари от "поколението 68-а".

Контактът с младежа е осъществен по време на демонстрация срещу приетите във ФРГ закони за извънредното положение; по това време ЩАЗИ разполага с десетки информатори в западните студентски движения. Първоначално Руп пожелал да помага на ГДР като хуманитарен работник, но в крайна сметка става шпионин. През 1972 г. се жени за англичанката Ан-Кристин Боуен, която също шпионира за НВА под псевдонима

Написано от Драгомир Иванов
Понеделник, 18 Април 2011 22:04

"Тюркоаз".

През 1977 г. Руп постъпва на работа в политическия отдел към икономическата дирекция на НАТО. До края на Студената война Руп изнася строго пазени тайни, включително и класифицирани с най-секретния гриф Cosmic Top Secret. Обхватът им е поразителен: военностратегически и политически документи от ръководните комитети на НАТО, анализи на генералния секретариат за отношенията Изток-Запад, за Никарагуа, Куба и Китай, програмата за дългосрочна отбрана на пакта, планове за оръжейното развитие на западните държави, вкл. и за ядрените им арсенали - общо над 10 000 документа.

Според публикувани през 2000 г. от британския вестник "Сънди таймс" извадки от картотеката SIRA, "Топаз" е издал и най-малко 32 документа с британски военни и отбранителни тайни.

Смята се, че най-важната плячка на "Топаз" е "МС 161", свръхсекретен контрразузнавателен анализ на шпионажа на Варшавския пакт срещу НАТО. Документът бил съхраняван в специално помещение, където можел да бъде само четен, но не и копиран. Все още не е ясно как точно Руп успява да го копира. Руп е разкрит след падането на Желязната завеса, името му е сред топшпионите, които полковникът от ЩАЗИ Гросман съобщава на западните служби.

През 1993 г. той и съпругата му са арестувани и съдени, Руп получава присъда от 12 години, жена му - 22 месеца. Както и в други подобни случаи, за реабилитирането му бившите другари мобилизират сериозен ресурс - в негова защита се обявяват бивши служители на ЩАЗИ, функционери от партията-наследник на комунистите ПДС, леви интелектуалци. В известната си реч при получаването на Наградата за мир на германските книжари през 1998-а писателят Мартин Валзер дори призовава президента Херцог да помилва Руп. Агентът излиза от затвора през 2000 г., оттогава работи като публицист и автор за леви издания, сред които вестниците "Юнге велт" и "Нойес Дойчланд".

Руп често изтъква, че шпионската му дейност е предотвратила ядрена война през 1983 г. Тогава НАТО провежда учението си Able Archer 83, което било възприето в Москва като подготовка за агресия. На базата на сведения от "Топаз" ръководството на ГДР успокоило съветските другари, че не предстои никакво нападение. Тази версия обаче

така и не е потвърдена от сериозните изследователи.

Беглецът контраразузнавач

ЩАЗИ се чувства почти в свои води и в западногерманското контраразузнаване в Кьолн (Федерална служба за защита на конституцията, VfV). Един от големите скандали е свързан с Хансйоахим Тийдге, който до средата на 80-те отговаря за контрашпионажа срещу ГДР. През 1985 г. Тийдге избягва с транзитния влак в Източна Германия, предава се на комунистите и им разказва подробно какво знае. Това довежда до оставката на бившия му шеф Хериберт Хеленбройх, издигнал се междувременно до шеф на западното разузнаване БНД. Бягството на Тийдге отприщва серия разкрития.

Същата година в ГДР избягва нова група от секретарките на ЩАЗИ - секретарката на западногерманския икономически министър Мартин Бангеман, Йохана Олбрих (с фалшива самоличност "Соня Люнебург") и нейната колежка от федералното президентство Маргарете Хьоке.

В страната на Хонекер беглецът Тийдге живее под името Хелмут Фишер, а в Хумболтовия университет успява да защити и дисертация за контрашпионажа. През 1990-а КГБ го изтегля в Съветския съюз, а днес германецът живее в уединение в Подмосковието. Съдебното му дирене за държавна измяна е прекратено поради давност.

В ЩАЗИ измислят за Тийдге теорията, че всъщност бил предпазил двама други топшпиони на Волф - Йоахим Кразе (във военното контраразузнаване) и Клаус Курон (в контраразузнаването VfV). Факт е, че заради бягството встрани от вниманието остава Курон, който от 1981 г. сътрудничи на ЩАЗИ под псевдонимите "Бергер" и "Щерн".

До падането на Берлинската стена служителят на западното контраразузнаване регулярно издава западните шпиони в ГДР, макар че – според собствените му

Написано от Драгомир Иванов
Понеделник, 18 Април 2011 22:04

признания – бил получил лични гаранции от Маркус Волф, че засегнатите лица няма да бъдат арестувани. Договорката обаче не е спазена и след бягството на Тийдге в ГДР ЩАЗИ арестува няколко западни агенти.

Курон се предава на германските власти през октомври 1990 г., две години по-късно е осъден на 12 години затвор и глоба от 692 000 западни марки. След изтърпяване на две трети от наказанието е освободен през 1998 г.

Проникването в медиите

Един от въпросите, по които общественото мнение в Германия е особено чувствително, касае агентите на ЩАЗИ в медиите.

Вече повече от 20 години на бял свят излизат нови и нови детайли, потвърждаващи мнението на изследователите, че ведомството на Милке и Волф е гледало на журналистите като на много подходящи за агентурна дейност.

И днес върху редица авторитетни издания, телевизии и радиостанции все още тегнат сенките от обвързаностите с репресивната машина.

Повод за размисъл дават събитията около берлинския всекидневник "Берлинер цайтунг", реномиран вестник с доказала се експертиза по въпросите на ГДР и миналото, чиято редакция от промените насам е била обект на дискусии, проверки и скандали около ЩАЗИ.

Написано от Драгомир Иванов
Понеделник, 18 Април 2011 22:04

Последното сътресение вестникът изживя през 2008-а, когато друго издание - принадлежащият към групата "Шпрингер" консервативен всекидневник "Велт" писа, че отговорният редактор на коментарната страница на "Берлинер" **Томас Лайнкауф** е работил за ЩАЗИ.

Като агент "Грегор" журналистът се водил на отчет към разузнавателното управление НВА. Самият Лайнкауф призна, че е бил сътрудник на ЩАЗИ, а друг колега - зам. шефът на политическия отдел Инго Прайслер – също разказа за миналото си като шпионин на Волф.

Надигналата се вълна от читателски отзиви и дебати сред гилдията накара редакцията да предприеме пълна проверка на връзките на своите служители със ЩАЗИ. С проучването бяха наточарени две групи изследователи, от Свободния университет в Берлин и от Университета "Виадрина" във Франкфурт на Одер. Всички журналисти подадоха заявления до службата за архивите. Общо 9 редактора на "Берлинер цайтунг" бяха уличени в съпричастност към източногерманската тайна полиция - четирима са били агенти на разузнаването НВА, а останалите са служили в състава на караулния полк "Дзержински". Агентите-шпиони подадоха оставка, но някои от другите, които са били в "Дзержински", бяха запазени на работа.

От случая с "Берлинер цайтунг" могат да се извадят важни поуки за преодоляване на комунистическата диктатура и ролята на журналистите. От една страна, той показва, че проверките трябва да са пълни, обстойни и периодични, тъй като редакцията веднъж вече беше предмет на изследване за обвързаност със ЩАЗИ, в началото на 90-те. Тогава наяве излязоха 12 журналисти-агенти на НВА, които бяха освободени.

От друга, "Берлинер цайтунг" се слави като познавач на миналото, а по страниците му излизат едни от най-задълбочените материали за репресивния апарат. Това повдига въпроса за благонадеждността на самите журналисти, някои от които години наред са премълчавали своите обвързаности. Драстичен пример е Лайнкауф, написал немало статии за ЩАЗИ, без обаче да признае пред публиката си, че всъщност "познанията" му по темата не се дължат само на журналистически кураж и находчивост.

Същевременно буди респект фактът, че самите медии инициират собствени проучвания за връзките си с тайния апарат. През 2004 г. обществената телевизия ARD излъчи документалната поредица "Операция Телевизия", която разказва за дейността на ЩАЗИ

Написано от Драгомир Иванов
Понеделник, 18 Април 2011 22:04

срещу западногерманските публично-правни медии. Филмът се базира на проверка сред хилядите служители на обществената мрежа.

Едно от осветените имена е на дългогодишния международен кореспондент на Втора германска телевизия ZDF **Дитмар Шуман**, днес пратеник в Тел Авив. През Студената война той предава за телевизията на ГДР от Москва, Виена и Будапеща, а след промените се прехвърля в ZDF. Според архивите той е заведен на отчет в ЩАЗИ като неофициален сътрудник на НВА с превдоним "Баскет". В електронната картотеката SIRA например са открити 37 доклада от него. Шуман продължава да отрича агентурната си дейност и твърди, че е писал справките по поръчение на своя шеф, те били само за ползване на телевизията, а незнайно как попаднали после в ЩАЗИ.

Във филма "Операция Телевизия" обаче някогашният директор на телевизията на ГДР посочва, че никога не е давал нареждане задграничните кореспонденти да изготвят подобни доклади. От архивите излезе още едно утежняващо доказателство - за заслугите му ЩАЗИ наградила Шуман с два ордена.

Обществените радио и телевизионни станции се оказват мащабно инфилтрирани от ЩАЗИ. В местната медия в Саарланд (SR) например шпионират Карл-Хайнц Райнш и съпругата му. На източногерманския режим те издават дори и няколко писма от критично настроени жители на ГДР. Репортерът Райнер Грау пък е вербуван още през 1971 г., разкрит е едва през 2004-а.

В Северногерманското радио и телевизия (NDR) са внедрени Клаус Майер и съпругата му Хелзе, представили се за бегълци от изтока. Бившият политзатворник Дитер Хамбах твърди, че именно двойката съобщава на ЩАЗИ през 60-те планове му за бягство от ГДР, което е причината да попадне зад решетките. Циничният развой е, че години по-късно Майер и Хамбах отново се срещат на запад, но вече като колеги в NDR.

Най-силно засегнати са новите радио и телевизионни станции, изградени в източните провинции след Обединението през 1990-а. В MDR бяха извършени няколко проверки, а при всяка от тях излизат все нови и нови имена. Сред най-известните разкрития е младата тв звезда Инго Дубински, чиято кариера започва в ГДР, а след промените се издига до популярен водещ в обществената телевизия.

Написано от Драгомир Иванов
Понеделник, 18 Април 2011 22:04

Като неофициален сътрудник на ЩАЗИ под псевдонима "Алберс" през 2004 г. посмъртно беше осветен и писателят-журналист **Бернт Енгелман**, бивш вицепрезидент на Международния ПЕН-клуб, председател на Съюза на западногерманските писатели, член на могъщия индустриален синдикат "ИГ метал" и на социалдемократическата партия. Оцелял от нацистките концлагери, след войната той работи като журналист на свободна практика, включително и за "Шпигел". През 60-те се ориентира към телевизията и прави документални филми за ARD.

Според историка Хубертус Кнабе, за близостта му с кликата в Източен Берлин говори и това, че Енгелман отказвал всякаква подкрепа на избягали на запад писатели и дори настоявал за изключването им от писателските съюзи. Известно е в тази връзка, че няколко западногермански автори, сред които Хайнрих Бьол и Гюнтер Грас, подписват протестно писмо срещу авторитарното поведение и цензурата, упражнявана от Енгелман.

При честите си посещения в ГДР Енгелман се радва на специално отношение. Намерени след промените документи сочат, че за разследващите си книги (уж изобличаващи "недъзите" на западното общество) писателят е получавал помощ от ЩАЗИ. Така например източногерманците му дават материали за фашисткото минало на мнозина западноевропейски личности, благодарение на които Енгелман публикува през 1974-а във ФРГ книгата си "Голям кръст за заслуги към Федералната република".

Според бившия подполковник от ЩАЗИ Гюнтер Бонзак, Енгелман е бил вербуван при едно от посещенията си в ГДР през 1982-а от източногерманския режисьор Карл-Георг Егел.

Сходна е и историята на друг широко тачен разследващ журналист **Гюнтер Валраф**. За книгите си (възхвалявани и масово издавани в Източния блок, включително и в България), Валраф приема различни самоличности, представя се за турски гастарбайтер, влиза в кожата и на журналист от таблоида "Билд". За връзките му със ЩАЗИ отдавна битуват съмнения, но чак през септември 2003-а службата за архивите, на базата на проучванията на картотеката "Розенхолц", оповести, че публицистът е бил воден на отчет между 1968 и 1971 г. като агент "Вагнер". Според издателската група "Аксел Шпрингер" Валраф е разчитал на значителна финансова и техническа помощ от ЩАЗИ, за да напише разследващите си книги.

ЩАЗИ, мрачният пазител на ГДР. Част 2: Дългата ръка на разузнаването

Написано от Драгомир Иванов
Понеделник, 18 Април 2011 22:04

Валраф категорично отриче, а през 2004-а дори спечели съдебна битка срещу "Шпрингер" (издател на вестниците "Билд" и "Велт"). На две инстанции съдиите прецениха, че въз основа на наличните материали писателят не може да бъде наричан сътрудник на ЩАЗИ.

През 2010 г. обаче телевизия ZDF публикува нови данни, произхождащи от отворените архиви архиви на датските служби. Според тях през 1971-а Валраф се е срещнал в Копенхаген със журналиста от Росток, Хайнц Гундлах, сътрудник на ЩАЗИ под псевдонима "Фрийдхелм". Срещата била на четири очи, въпреки че Валраф по-рано твърдеше (в процеса срещу "Шпрингер"), че са присъствали още двама души.

На връщане от Копенхаген Гундлах е бил арестуван в Хамбург от западногерманската полиция, тъй като пътувал с подправени документи. У него било открито писмо, адресирано до Валраф, в което студент предлагал да установи контакт с "информатор" от близкото обкръжение на тогавашния западногермански военен министър (по-късно канцлер) Хелмут Шмид.

За Валраф и адвокатите му новите подробности не променят същината на казуса, но службата за архивите на ЩАЗИ и редица учени смятат, че връзката на писателя с тайната служба е въвн от съмнение. Основният въпрос е доколко може да се вярва на Валраф, щом веднъж вече е премълчал важни детайли. Как тогава да имаме доверие в твърденията на човек, който уж учеше цяло поколение на "истинност", пита изследователят Хелмут Мюлер-Енгбергс.

Хубертус Кнабе е категоричен, че Валраф се е срещал конспиративно с агенти на ЩАЗИ. А в своето становище от 2003-а институцията за архивите посочва, че в електронните картотеки се съдържат най-малко 6 информационни записа, което еднозначно сочи, че в случая "Вагнер" става дума за процес на сътрудничество, а не за единични действия.

ЧАСТ 3 : Червените пари и скритите фирми на ЩАЗИ.